

Stockholm den 17 oktober 2019

Svea hovrätt
Box 2290
103 17 Stockholm

Överklagande

Klagande:

Lars Erik Larsson,

Ombud:

Juristerna Helena Myrin och
Erik Scherstén
Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

helena.myrin@centrumforrattvisa.se
erik.schersten@centrumforrattvisa.se

Motpart:

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud:

Föredragandena Måns Norman och
Annelie Roslund
Samma adress

Saken:

Ränta m.m.

Överklagat avgörande:

Stockholms tingsrätts dom den
26 september 2019 i mål nr FT 4399-19

1. YRKANDEN

- 1.1 Lars Erik Larsson yrkar att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska förplikta staten att till honom betala 8 640 kr eller det lägre belopp som domstolen bedömer skäligt.
- 1.2 För det fall hovrätten bestämmer att staten ska betala det begärda beloppet som skadestånd yrkas även ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker.
- 1.3 Vidare yrkar Lars Erik Larsson att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska förplikta staten att ersätta honom för hans rättegångskostnader där.
- 1.4 Slutligen yrkar Lars Erik Larsson ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten med ett belopp som kommer att anges senare.

2. GRUNDER FÖR TALAN

- 2.1 Lars Erik Larsson åberopar samma grunder för sin talan i hovrätten som i tingsrätten.

3. GRUNDER FÖR ÖVERKLAGANDET

3.1 Inledning

- 3.1.1 Det här målet aktualiserar frågan om i vilken utsträckning räntelagens principer för dröjsmålsränta kan tillämpas analogt på fordringar från offentligrättsliga förhållanden. Den praxis som finns på området – i huvudsak rättsfallet NJA 2016 s. 1035 – är relativt knapphändig och rättsläget får därför betecknas som oklart.
- 3.1.2 En övergripande invändning som Lars Erik Larsson har mot tingsrättens dom är att domstolen har fäst alltför stor vikt vid de

uttalanden som Högsta domstolen har gjort i sitt beslut den 18 mars 2019 i mål nr Ö 5879-18 (domvillomålet). Enligt Lars Erik Larsson borde tingsrätten i stället ha bedömt frågan om räntelagens analoga tillämplighet med utgångspunkt i NJA 2016 s. 1035.

- 3.1.3 Lars Erik Larssons uppfattning är att hans fordran på Kronofogdemyndigheten varit jämförbar med en förmögenhetsrättslig fordran på ett sätt som gör att en analog tillämpning av räntelagen framstår som motiverad. Enligt Lars Erik Larsson framstår det också som rimligt och ändamålsenligt att bestämma hans rätt till kompensation utifrån principerna för dröjsmålsränta. Om tingsrätten hade bedömt hans talan med beaktande av Högsta domstolens uttalanden i NJA 2016 s. 1035 borde tingsrätten därför ha kommit till slutsatsen att han hade rätt till sådan ränta.
- 3.1.4 När det gäller Lars Erik Larssons andrahandsyrkande om skadestånd anser han att tingsrätten har tillämpat ett för strängt beviskrav och gjort en felaktig värdering av den utredning som han har presenterat till stöd för sitt skadeståndsykande. Lars Erik Larssons uppfattning är att han har lagt fram den bevisning som kan krävas för att tillerkännas det yrkade beloppet.
- 3.1.5 I det följande kommer Lars Erik Larsson först att förklara varför han anser att Högsta domstolens beslut i domvillomålet har begränsat prejudikatvärde för bedömningen av hans talan (avsnitt 3.2).
- 3.1.6 Därefter kommer Lars Erik Larsson att utveckla varför han anser att en tillämpning av de principer som Högsta domstolen har slagit fast i NJA 2016 s. 1035 skulle leda till slutsatsen att räntelagen är analogt tillämplig på hans fordran (avsnitt 3.3).
- 3.1.7 Slutligen kommer Lars Erik Larsson att förklara varför han anser att tingsrätten har tillämpat ett för strängt beviskrav och gjort en felaktig

värdering av den utredning som han har presenterat till stöd för sitt skadeståndsyrkande (avsnitt 3.4).

3.2 Högsta domstolens beslut i domvillomålet har begränsat prejudikatvärde för bedömningen av Lars Erik Larssons talan

3.2.1 Tingsrätten har felaktigt lagt Högsta domstolens beslut i domvillomålet till grund för bedömningen att räntelagen inte kan tillämpas analogt på Lars Erik Larssons fordran på Kronofogdemyndigheten. Lars Erik Larssons uppfattning är att Högsta domstolens beslut inte utesluter att han har rätt till dröjsmålsränta på grund av myndighetens dröjsmål.

3.2.2 För det första kan det konstateras att frågan om räntelagen kan tillämpas analogt på fordringar på Kronofogdemyndigheten inte var föremål för Högsta domstolens bedömning i domvillomålet.

3.2.3 I domvillomålet hade Högsta domstolen i stället att ta ställning till om Hovrätten för Skåne och Blekinge hade gjort sig skyldig till grovt rättegångsfel genom att förplikta Kronofogdemyndigheten att betala dröjsmålsränta till en borgenär som bedömdes ha rätt till medel som influtit från en försäljning av utmätt egendom, trots att myndigheten varken varit rätteligen stämd eller fört talan i målet. Vad Högsta domstolen tog ställning till var alltså frågan om processens ram i mål gällande rätten till influtna medel. Redan av det skälet anser Lars Erik Larsson att det varit fel av tingsrätten att fästa så stor vikt vid avgörandet vid sin bedömning av hans talan.

3.2.4 För det andra kan det konstateras att omständigheterna i domvillomålet i ett väsentligt avseende skiljer sig från omständigheterna i förevarande mål.

- 3.2.5 Till skillnad från vad som gäller i Lars Erik Larssons fall hade Kronofogdemyndigheten i domvillomålet en godtagbar anledning till att den inte betalade ut medlen till borgenären. Den omtvistade fordringen i domvillomålet avsåg medel som hade influtit från en försäljning av utmätt egendom. Skälet till att Kronofogdemyndigheten inte betalade ut medlen till borgenären var att myndigheten hade bedömt att borgenären inte hade styrkt sin rätt till dem.
- 3.2.6 Kronofogdemyndigheten hade alltså med stöd i de offentlighetsreglerna bedömt att det fanns hinder mot att betala ut medlen till borgenären i fråga (jfr 13 kap. 14 § utsökningsbalken). Som Högsta domstolen uttalar i sitt beslut utgjorde Kronofogdemyndighetens befattning med medlen ett led i dess myndighetsutövning.
- 3.2.7 I Lars Erik Larssons fall är det ostridigt att Kronofogdemyndigheten utan godtagbar anledning har varit i dröjsmål med att betala ut medlen till honom. Det har inte funnits några offentlighetsregler som gett myndigheten rätt att innehålla medlen. Tvärtom har myndighetens befattning med Lars Erik Larssons medel skett i strid med de offentlighetsreglerna som anger att redovisningen skulle ha skett inom två veckor.
- 3.2.8 För det tredje har tingsrätten inte vid bedömningen av dröjsmålsrätteyrkandet berört den omständigheten att Högsta domstolen i domvillomålet uttalar att Kronofogdemyndigheten kan bli skyldig att betala dröjsmålsränta om befattningen med medlen även innefattar fel eller försummelse vid myndighetsutövning (se p. 12).
- 3.2.9 I förevarande mål är det ostridigt att Kronofogdemyndighetens dröjsmål även innefattar fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Tingsrätten har i sin dom inte bedömt vilken innebörd

detta uttalande har för prövningen av Lars Erik Larssons talan i denna del.

3.2.10 Sammantaget kan frågan om en borgenärs rätt till dröjsmålsränta, när Kronofogdemyndigheten utan godtagbara skäl inte har betalat ut medel i rätt tid, inte anses vara avgjord genom Högsta domstolens avgörande i domvillomålet. Tingsrätten borde därför ha bedömt frågan om Lars Erik Larssons rätt till dröjsmålsränta med beaktande av de bedömningsgrunder som Högsta domstolen har lagt fast i NJA 2016 s. 1035.

3.3 **Rättsfallet NJA 2016 s. 1035 ger stöd för att Lars Erik Larsson har rätt till dröjsmålsränta**

3.3.1 I rättsfallet NJA 2016 s. 1035 slog Högsta domstolen fast att räntelagens principer för dröjsmålsränta kan tillämpas på ersättning som ett offentligt biträde tillerkänts genom beslut av en myndighet. Av rättsfallet kan följande principiella slutsatser dras:

- Den normala påföljden vid dröjsmål med betalning av pengar är att borgenären har rätt till dröjsmålsränta (p. 4).
- Syftet med den standardiserade rätten till dröjsmålsränta är att undvika mer komplicerade bedömningar av den skada som borgenären orsakats genom betalningsdröjsmålet (p. 4).
- Räntelagens principer kan tillämpas analogt på penningfordringar som ligger nära förmögenhetsrätten *eller* när en tillämpning annars framstår som rimlig och ändamålsenlig (p. 7).
- Omständigheten att fordringen kommer från ett offentlighetsrättsligt förhållande hindrar inte att dröjsmålsränta kan utgå (p. 8).

- De offentligrättsliga inslagen bör ges utslag bara i de avseenden där de har betydelse för fordringen. Avgörande är fordringens karaktär, dvs. i vad mån den kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran (p. 8).
- Vid bedömningen av om fordringen har förmögenhetsrättslig karaktär är det av betydelse att det föreligger en preciserad betalningsförpliktelse (p. 9).

3.3.2 Lars Erik Larssons uppfattning är att de offentligrättsliga inslagen vid tillkomsten av hans fordran inte har sådan betydelse att de hindrar en analog tillämpning av räntelagen (jfr Svea hovrätts dom den 16 januari 2019 i mål nr T 6248-18, tingsrättens aktbilaga 27, och NJA 1990 s. 137).

3.3.3 Kronofogdemyndighetens uppdrag är i och för sig offentligrättsligt reglerat. Som framgått ovan beror Kronofogdemyndighetens betalningsdröjsmål i Lars Erik Larssons fall dock inte på att myndigheten ansett att de offentligrättsliga reglerna utgjorde hinder mot utbetalning. I stället orsakades dröjsmålet av myndighetens passivitet.

3.3.4 Som Högsta domstolen uttalat i NJA 2016 s. 1035 ska de offentligrättsliga inslagen ges utslag bara i de avseenden där de har betydelse för fordringen. När Kronofogdemyndigheten utan godtagbar förklaring och i strid med de offentligrättsliga reglerna dröjer med att betala ut medel till en borgenär finns det inte några offentligrättsliga inslag som har betydelse för fordringen.

3.3.5 Efter att medlen flutit in till Kronofogdemyndigheten får Lars Erik Larsson i stället anses ha haft en preciserad fordran på myndigheten. Kronofogdemyndigheten har också ostridigt haft en redovisnings-skyldighet gentemot Lars Erik Larsson, som skulle ha infriats inom

två veckor från att medlen flutit in. Det har alltså förelegat en preciserad betalningsförpliktelse med en viss förfallodag. Mot denna bakgrund anser Lars Erik Larsson att hans fordran på Kronofogdemyndigheten har varit jämförbar med en förmögensrättslig fordran på ett sätt som motiverar en analog tillämpning av räntelagens principer för dröjsmålsränta.

- 3.3.6 Enligt Lars Erik Larsson framstår det också som mest ändamålsenligt att kompensera honom för Kronofogdemyndighetens betalningsdröjsmål genom en analog tillämpning av räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta. Alternativet är en komplicerad skadeståndsrättslig bedömning, där Lars Erik Larsson har att visa vilken avkastning han har förlorat vid ett hypotetiskt händelseförlopp (jfr även Stefan Lindskog, *Betalning*, 2 uppl., 2018, under rubriken 11.2.1.4, där dröjsmålsräntan av denna anledning anses motiverad som ett slags ”normaliserat skadestånd”). Även denna omständighet talar starkt för att räntelagens principer för dröjsmålsränta bör tillämpas på hans fordran.
- 3.3.7 Sammanfattningsvis anser Lars Erik Larsson att den omständigheten att fordran kommer från ett offentlighetsrättsligt förhållande inte hindrar att räntelagens principer för dröjsmålsränta kan tillämpas samt att en tillämpning av dessa principer i det här fallet framstår som rimlig och ändamålsenlig.
- 3.4 **Tingsrätten har gjort en felaktig värdering av den utredning som Lars Erik Larsson har lagt fram till stöd för sitt yrkande om skadestånd**
- 3.4.1 Tingsrätten har bifallit Lars Erik Larssons andrahandsyrkande om skadestånd men bedömt att han endast har rätt till en del av det yrkade beloppet. Enligt tingsrätten ger utredningen inte stöd för att

medlen skulle ha placerats i aktiefonden SKAGEN Global när utbetalningsfristen löpt ut, om de hade betalats ut i rätt tid. Detta eftersom Lars Erik Larsson ännu inte hade börjat investera i den aktuella fonden vid den tidpunkten.

- 3.4.2 Lars Erik Larssons uppfattning är att tingsrätten, trots att den anger att han bör få en bevislättning, har uppställt ett för strängt beviskrav och gjort en felaktig värdering av den utredning som han har presenterat till stöd för yrkandet om skadestånd. Skälen för detta är följande.
- 3.4.3 Som tingsrätten konstaterat har Lars Erik Larsson att visa storleken på en förlorad avkastning vid ett hypotetiskt händelseförlopp där Kronofogdemyndigheten inte varit i dröjsmål med utbetalningen av hans medel. Svårigheterna att föra bevisning om en sådan skada motiverar att han ges en viss bevislättning. (Jfr tingsrättens dom s. 9.)
- 3.4.4 När det gäller den utredning som har lagts fram vill Lars Erik Larsson till att börja med framhålla att han vid förhör under sanningsförsäkran har förklarat att samtliga medel som Kronofogdemyndigheten betalat ut för sent skulle ha investerats i SKAGEN Global vid den tidpunkt då medlen skulle ha betalats ut.
- 3.4.5 För det fall den uteblivna avkastningen beräknas med utgångspunkt i Lars Erik Larssons egna uppgifter innebär det att han har gått miste om sammanlagt 24 212 kr i avkastning under dröjsmålsperioden (jfr utdrag avseende avkastningen för SKAGEN Global, tingsrättens aktbilaga 32, samt ingiven avkastningsberäkning, tingsrättens aktbilaga 33). På grund av svårigheterna att bevisa sin skada har Lars Erik Larsson valt att begränsa sitt yrkande om skadestånd till ett belopp om 8 640 kr, dvs. till en dryg tredjedel av den verkliga skadan.

- 3.4.6 Lars Erik Larssons uppgifter om att han skulle ha investerat sina medel i SKAGEN Global får stöd av de kundrapporter avseende hans aktiefonder som åberopats, av vilka det framgår att han har investerat i SKAGEN-fonderna sedan juli 2016 (tingsrättens aktbilaga 10). Uppgifterna får också stöd av den omständigheten att han enligt kundrapporterna investerat en betydande del av de inlutna medlen i SKAGEN Global när de betalades ut av Kronofogdemyndigheten.
- 3.4.7 Kronofogdemyndigheten gjorde de första utbetalningarna till Lars Erik Larsson i december 2016, varvid ett sammanlagt belopp om drygt 128 000 kr betalades ut. Av kundrapporten för samma månad framgår att Lars Erik Larsson placerade samtliga dessa medel i SKAGEN Global (jfr utgångsvärdet för fonden i november respektive december). Resterande utbetalningar från Kronofogdemyndigheten gjordes i mars 2017, med ett sammanlagt belopp om drygt 224 000 kr. Av kundrapporten för samma månad framgår att Lars Erik Larsson investerade ca 79 000 kr av dessa medel i samma fond (jfr utgångsvärdet för fonden i februari respektive mars).
- 3.4.8 Enbart den uteblivna avkastningen avseende de belopp som Lars Erik Larsson placerat i SKAGEN Global i december 2016 och mars 2017 överstiger det yrkade beloppet.

3.4.9 Nedan följer den ingivna avkastningsberäkningen (tingsrättens aktbilaga 33), där de utbetalda belopp som Lars Erik Larsson har investerat i SKAGEN Global har markerats. Eftersom endast ca 79 000 kr av den totala summan som utbetalats i mars 2017 har investerats i denna fond har det belopp om 75 000 kr som varit föremål för dröjsmål under minst antal dagar och haft lägst uppskattad förlorad avkastning markerats. Sammanlagt uppgår de markerade beloppen till 10 483 kr.

Belopp som inkom	Medlen inkom	Medlen skulle betalats ut senast	Medlen skulle placeras i aktiefonder	Medlen betalades faktiskt ut	Förlorad avkastning i procent	Förlorad avkastning i kronor
28 336 kr	21-okt-16	04-nov-17	05-nov-16	02-dec-16	2,85	807,576
99 265 kr	19-sep-16	03-okt-16	04-okt-16	07-dec-16	3,65	3623,1725
735 kr	19-sep-16	03-okt-16	04-okt-16	08-dec-16	5,05	37,1175
24 400 kr	10-aug-16	29-aug-16	30-aug-16	10-mars-17	10,01	2442,44
25 000 kr	11-aug-16	29-aug-16	30-aug-16	10-mars-17	10,01	2502,5
40 000 kr	27-sep-16	11-okt-16	12-okt-16	10-mars-17	9,33	3732
75 000 kr	12-okt-16	26-okt-16	27-okt-16	10-mars-17	8,02	6015
60 000 kr	26-sep-16	10-okt-16	11-okt-16	14-mars-17	8,42	5052
					Summa	24211,806

3.4.10 Sammanfattningsvis kan det alltså konstateras

- att Lars Erik Larsson, vid tidpunkten då de influtna medlen skulle ha betalats ut, redan hade investeringar i SKAGEN-fonderna,
- att han i förhör under sanningsförsäkran har förklarat att han skulle ha investerat samtliga medel i fonden SKAGEN Global, om de betalats ut i rätt tid,

- att Lars Erik Larsson investerade en betydande del av medlen i SKAGEN Global, när de väl betalades ut av Kronofogdemyndigheten, samt
- att den uteblivna avkastningen avseende de belopp som de facto kom att investeras i SKAGEN Global överstiger det yrkade beloppet.

3.4.11 Tingsrättens bedömning i skadeståndsdelen innebär att domstolen i praktiken har ålagt Lars Erik Larsson att föra full bevisning om att medlen skulle ha investerats i SKAGEN Global vid en tidpunkt då de ännu inte fanns tillgängliga. Enligt Lars Erik Larsson är detta ett alldeles för strängt beviskrav givet de svårigheter som finns att föra bevisning om skadan.

3.4.12 Lars Erik Larsson anser att han har presenterat den bevisning som skäligen kan krävas av honom för att tillerkännas det yrkade beloppet. Tingsrättens dom ska därför ändras i enlighet med hans yrkande.

4. SKÄL FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

4.1 Det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till

4.1.1 Som framgått ovan har tingsrätten beträffande dröjsmålsränteyrkandet gjort en felaktig bedömning av Högsta domstolens beslut i domvillomålet. Frågan om räntelagen kan tillämpas analogt på fordringar på Kronofogdemyndigheten var inte föremål för Högsta domstolens bedömning i det målet.

4.1.2 Till skillnad från situationen i domvillomålet har Kronofogdemyndigheten i förevarande fall utan godtagbar anledning och i strid med de offentlighetsreglerna inte betalat ut medlen i tid. Vidare

har tingsrätten vid sin bedömning av dröjsmålsrätteyrkandet inte bemött den omständigheten att Högsta domstolen i sitt beslut i domvillomålet uttalar att Kronofogdemyndigheten kan bli skyldig att betala dröjsmålsränta om befattningen med medlen även innefattar fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Det är ostridigt i det här målet att Kronofogdemyndighetens dröjsmål även innefattat fel eller försummelse vid myndighetsutövning.

- 4.1.3 Tingsrätten borde i stället ha lagt rättsfallet NJA 2016 s. 1035 till grund för sin bedömning. Domstolen borde då ha kommit fram till att dröjsmålsrätteyrkandet kan bifallas.
- 4.1.4 Den omständigheten att fordran kommer från ett offentligrättsligt förhållande hindrar inte att räntelagen kan tillämpas. Lars Erik Larssons uppfattning är att hans fordran på Kronofogdemyndigheten har varit jämförbar med en förmögenhetsrättslig fordran på ett sätt som motiverar att räntelagen tillämpas analogt. Att tillämpa räntelagens principer för dröjsmålsränta i det här fallet framstår också som rimligt och ändamålsenligt.
- 4.1.5 Tingsrätten har även tillämpat ett för stängt beviskrav och gjort en felaktig bedömning av den bevisning som Lars Erik Larsson lagt fram till stöd för skadeståndsyrkandet. Den framlagda bevisningen är tillräcklig för att även skadeståndsyrkandet kan bifallas i dess helhet.

4.2 **Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt**

- 4.2.1 Som framgått ovan är den praxis som finns rörande en analog tillämpning av räntelagen på fordringar från offentligrättsliga förhållanden relativt begränsad. Frågan är principiellt betydelsefull och det är därför av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt.

5. BEVISUPPGIFT

- 5.1 Lars Erik Larsson åberopar samma bevisning i hovrätten som han gjorde i tingsrätten.
- 5.2 Förhöret med Lars Erik Larsson kan läggas fram genom uppspelning av ljud- och bildupptagning av förhöret i tingsrätten.

Som ovan,

Helena Myrin

Erik Scherstén